

Sári Lajos

Iskolaszék-tantestület-iskolavezetés

Ha nem működött volna az iskolaszék és annak önkormányzati oldala, én ma a Kontyfa Utcai Általános Iskolából érkeztem volna, nem pedig a Kontyfa Utcai Tizenkét Évfolyamos Iskolából.

Előzmények

Az iskolaszékek működésével kapcsolatban előjáróban megállapíthatjuk azt, hogy a törvény által előírt működés garanciái nem a törvényben vannak meg igazán, hanem az iskolák hagyományaiban, az iskolák mindennapi működésében. Ha egy iskola, egy testület, egy iskolavezetés a törvény megjelenése előtt nem volt eléggé érzékeny arra, amit a közvetlen környezete felé jelezett, akkor ettől a törvénytől ez a helyzet nem változik meg. Sőt, ennek a másik oldalát is igaznak gondolom. Az az önkormányzat, amelyik a fenntartói jogokat pusztán akkor gyakorolja, amikor pénzről döntenek, vagy akkor, amikor egy szülő panasszal él az iskolával szemben, az az önkormányzat ennek a törvénynek a hatására nem akar a fenntartói jogok gyakorlásán javítani. A törvény megjelenése nyilvánvalóan kényszerpályára állította ezt a folyamatot, és ez előnyös is lehet, hiszen a törvényi előírásoknak való megfelelés során kedvező tartalmi változások is beállhatnak ebben a tevékenységben.

A mi iskolaszékünk megalakulása óta nyitott volt az öt körülvevő környezetre, a lakókörnyékre, a szülők véleményére, és nyitva állt az önkormányzat számára is mindenben, ami az iskola életét, illetve az iskola és a kerület kapcsolatát jobbá tette. Az iskolaszék megalakításának előzményei közül hadd mondjak el néhány példát. Immáron hatodik éve jelen van iskolánkban az iskolaszék megalakulása óta is működő Szülők Tanácsa elnevezésű testület, amely az iskolában a másik két tanáccsal együtt (Pedagógiai Tanács, Költségvetési Tanács) az igazgató személyes tanácsadó testületeként döntések és különböző dokumentumok elkészítése előtt mond véleményt. Az igazgató által fölkerült testületek, köztük a Szülői Tanács, minden olyan esetben összehívhatók, amikor az iskolavezetés, a tantestület szükségesnek tartja. A döntés az iskolavezetés, illetve a tantestület feladata, ugyanakkor a felelősség átvállalása nélkül a döntésekben az érdekelteknek is részt kell venniük.

A törvény megjelenése ebből a szempontból annyiban jelentett új helyzetet, hogy a jogszabályi előírásoknak megfelelő módon létre kellett hoznunk az iskolaszéket. Maga a törvény az iskolák hagyományait befogadó törvény, tehát úgy rendelkezik, hogy minden olyan elképzelés megvalósítására lehetőség van, amely az iskolák napi működéséből fakad. Előírja pontosan a törvény, hogy milyen arányban, miként vesznek részt az iskolahasználók ebben a testületben, de ugyanakkor szabad teret ad például arra, hogy a nevelőtestületet nem feltétlenül a saját nevelőtestület tagjainak kell képviselniük az iskolaszékben. Ugyanez érvényes a szülői oldalon is, mégpedig úgy, hogy nem írja elő kötelezettségként azt, hogy csak az a szülő vehet részt a szülői oldalon az iskolaszék munkájában, akinek a gyermeke éppen az adott iskolába jár.

Az iskolaszék létrehozásakor nagyon intenzív meggyőző munkát kellett végzünk az akkor még Szülők Tanácsa, illetve az osztályokban működő szülői munkaközösségek segítségével. Ez abból állt, hogy megpróbáltuk körülírni, milyen feladatok várnak majd a szülői, illetve az önkormányzati képviselőkre az iskolaszékben, és így a szülők maguk próbálták jogászt vagy gazdasági szakembert kiválasztani önmaguk közül, hogy majd ők legyenek tagjai az iskolaszéknek szülői oldalról. Így került be iskolaszékünkbe egy gyermekekkel, ráadásul iskolával foglalkozó jogász.

Ugyanerre a nevelőtestület oldaláról is lehetőséget nyújtott az, hogy nem feltétlenül a saját nevelőtestület tagjának kell a nevelőtestületet az iskolaszékben képviselnie. A nevelőtestületünk megkereste azt a személyt, akit – ismerete, tudása, felkészültsége alapján – alkalmasnak gondolt arra, hogy pedagógiai, iskolavezetési ügyekben a nevelőtestületet képviselje. Így került kutató pedagógus az iskolaszékbe. Eerre lehet azt mondani, hogy milyen nagy szerencse, hogy ilyen kapcsolatrendszerrel rendelkezik az iskola! Úgy vélem, nem véletlenül alakul ki egy iskola környezetében a kapcsolatrendszer sem!

Legnagyobb gondunk az önkormányzati oldallal volt, ugyanis az önkormányzati képviselőket mindenféle egyeztetés nélkül egyszerűen megkérdezték, hogy melyik iskolában akarnak iskolaszéktagok lenni. Kaptunk egy 11 fős listát (ennyien választották a mi iskolánkat), hogy mi jelöljük ki közülük azt a négy személyt, akit gondolunk, és akkor majd az önkormányzat megbízza őket. Kedvező helyzetben voltunk, hiszen tudtunk válogatni az önkormányzati képviselők közül, és hogy szerencsés kézzel tettük, az mutatja, hogy a még az előző önkormányzati ciklusban megválasztott négy önkormányzati képviselő ma is tagja az iskolaszéknek (egyéb-két tagja az önkormányzati testületnek is), tehát a folytonosság ezen az oldalon is érvényesül.

Tulajdonképpen az iskolaszék azért működik jól, mert bizonyos szabályzókat kialakítottunk. Minden működő iskolaszéknek – gondolom – van ügyrendje, minden iskolaszékben dokumentálják a határozatokat és megküldik azoknak a testületeknek, amelyek delegálták az iskolaszék tagjait. Nagyon fontosnak tartom azt, hogy ez így legyen, hiszen ha a polgármester és a képviselő-testület tagjai megkapják azt a határozatot, amelynek a meghozatalában az ő delegáltjuk is részt vett, nehezebb figyelmen kívül hagyni az iskolaszék véleményét, mint egy elfelejtett határozat vagy egy rejte maradt döntés esetében. Emellett az, akit az iskolaszékbe küldtek, ebben a formában is kapcsolatot tud tartani az őt delegálókkal.

Milyen „ügyek” tartják fenn az iskolaszéket?

Nem kétséges, hogy az ilyenfajta testületeket, szervezeteket csak „ügyek” tudják fenntartani, törvények nem. Nagyon helyes az, hogy a törvénymódosítás során *lehetőségként* szerepel az iskolaszék, tehát ha kiürül az a jogi keret, amelyben az iskolaszék dolgozik, akkor egy nem működő szervezetet formálisan nem kell fenntartani.

Az iskolaszék szempontjából szerencsés időszak volt az elmúlt másfél év a Kertyfa utcában, hiszen iskolaszervezet-változás történt, igazgatói pályázat történt, tehát volt két olyan jelentős esemény, amelyben az iskolaszék megtalálta a szerepét, feladatát.

A másik, minden iskolaszék számára aktuális téma az igazgatói pályázatok minősítése, állásfoglalás az igazgatói pályázatokkal kapcsolatban. Nálunk az iskolaszék kötelezte a pályázati bizottságot arra, hogy tegye nyilvánossá a pályáza-

tokat, s szervezzen fórumokat külön az alsó tagozatos, külön a felső tagozatos szülők számára, és ezekre az önkormányzat oktatási bizottságát, illetve a művelődési irodát hívja meg. A nevelőtestület és az iskolaszék speciális kapcsolatot tart fenn egymással az üléseken és a közös képviseleten túl, ez pedig az ajánlások rendszere. A törvény ennél sokkal többet nem tesz lehetővé az iskolaszékek számára, de a tantestületek számára megadja azt a lehetőséget, hogy megjelöljék azokat a problémákat, azokat a feladatköröket, amelyekben várják az iskolaszék támogatását. Az iskola munkaprogramjának minden évben egyik fejezete az ajánlások fejezete, amelyben a tantestület ajánlásokat fogalmaz meg az iskolaszék számára, a diákönkormányzat számára is, mert ebben a jogviszonyban is csak ajánlás szintű kapcsolat képzelhető el. Ezek alapján az iskolaszék elkészíti minden évben a munkaprogramját, fölveszi napirendjére azokat az ügyeket, amelyekkel abban az évben foglalkozni kíván. Ilyen visszatérő ügy például a tankönyvtámogatás odaítélésének módja (ma már sokkal jobb, mint ahogyan régen csináltuk), valamint a közétkeztetéssel kapcsolatos szervezés és tárgyalás.

Vannak az iskolaszék számára kellemetlen feladatok is. A törvény is, a mi iskolaszékünk működési rendje is lehetőséget ad arra, hogy jogorvoslati fórum legyen az iskolaszék. Bizonyos esetekben az iskolaszék eljár a szülők konkrét ügyeivel kapcsolatban, és képviseli a szülőt akár az önkormányzattal, akár az iskolavezetéssel szemben.

Az új közoktatási törvény módosítása során a különböző jogszabályi változások következtében az eddig elmondottakon kívül számos olyan változás érintheti az iskolát, az iskola belső életét, ami az oktatási folyamatokat befolyásolja. Ilyen például a pótvizsga. A jogszabály ma már lehetőséget ad arra, hogy a bukások számától függetlenül a tanuló pótvizsgára bocsátható legyen. Ezt például olyan ügynek tekintették, ahol nem is lehetséges, hogy a tantestület, amely sokszor rossz irányban elfogult, ítéletet mondjon a bukott gyerekekkel szemben. Ebben az ügyben is az iskolaszék volt az, amely egyeztetett a szülők és az önkormányzati képviselők között, és segített a döntés meghozatalában. Meg kell és meg is teremtettük azokat a fórumokat, amelyeken minden olyan ügy, amellyel az iskolaszék foglalkozik, nyilvánosságot kap, merthogy az iskolaszék működésének fenntartásához az a legfontosabb, hogy nyilvános legyen, nehogy véletlenül más testületek hibájába essen (azaz bizonyos dolgok ott 16-17 ember számára fontosak és ráadásul ott is dőlnek el, tehát igazából senkire nem tartozó ügyekről van szó). A nyilvánosság megfelelő fórumai például a szülői klubok, a szervezett viták, illetve a szülői tájékoztató, amit meghatározott időközönként az igazgató ír. Ezeket a formális lehetőségeket mindenképpen ki kell használni ahhoz, hogy az iskolaszék működjön.